

פרק תרגול - סימני פיסוק

1. לפניכם משפט ששחר אמר לאחיו:

די, מספיק עם כל השאלות שלך, אין לי כוח ל"חפירות"

מה מציינות המרכאות במשפט זה?

1. הצגת ציטוט מטקסט אחר.
 2. הצגת מונח חדש שאינו ידוע לקורא.
 3. דיבור ישיר, המילים המדויקות שמישהו אמר.
 4. סלנג, לשון דיבור.

2. לפניכם קטע קצר ובו חסרים חלק מסימני הפיסוק.

רשמו בכל משבצת את הסימן המתאים: סימן קריאה (!), נקודה (.) או סימן שאלה (?).

אמא נכנסה הביתה וראתה חתיכות שבורות של הקנקן האהוב עליה, מפוזרות על רצפת המטבח

"עומר ואמיר, בואו לכאן מיד ", צעקה אמא

"מה קרה ", שאל עומר

אמא הצביעה על הקנקן השבור ופנתה לעומר: "עומר, תגיד, אתה לא מתבייש לשאול אותי מה קרה ".

"אמא, אני שברתי את הקנקן ואני מתנצל ", אמר אמיר.

"למה לא אספת את השברים אתה רוצה שמישהו יפצע קח מטאטא ונקח את הכל ברגע זה ", אמרה בכעס.

3. לפניכם משפט שאבא תמיד אומר לבני משפחתו:

חשוב שתדעו שמיץ גזר הוא כמו "דלק" לגוף שלנו ולכן חשוב לשתות אותו.

מה מציינות המרכאות במילה "דלק"?

1. הצגת מושג חדש שהקורא אינו מכיר.
2. דיבור ישיר, המילים המדויקות שמישהו אמר.
3. ציטוט מטקסט אחר.
4. שימוש במילה במשמעות שונה מהמשמעות המקובלת.

4. לפניכם קטע קצר ובו חסרים חלק מסימני הפיסוק.

רשמו בכל משבצת את הסימן המתאים: סימן קריאה (!), נקודה (.) או סימן שאלה (?).

קמתי הבוקר בשעה שבע ניגשתי למקרר וחיפשתי מיץ תפוזים

לפתע שמעתי דפיקה בדלת מי זה יכול להיות ניגשתי לדלת והצצתי בעינית

אך לא ראיתי איש איך זה יכול להיות

פתחתי את הדלת ולא תאמינו מה ראיתי... תרנגולות

5. לפניכם קטע מכתבה שהופיעה בעיתון בית הספר:

אורן, נציג מועצת התלמידים, הודיע אתמול לצוות העיתון:
 "במועצת התלמידים החלטנו שהמסיבה תתקיים לאחר הטיוח השנתי".

מה מציינות המרכאות במשפט זה?

1. ציטוט מטקסט אחר.
2. סלנג, לשון דיבור.
3. ציטוט ישיר של דברים שמישהו אמר.
4. הצגה של מושג חדש לקורא.

6. לפניכם קטע מכתבה שהופיעה באינטרנט:

במהלך שבוע אחד, הגיעו לעיירה תלונות בנושא נקיין על חמישה רחובות: רחוב ביאליק, רחוב הסנהדרין, רחוב ברקת, רחוב פיכמן ורחוב גאולים. "ננקה את העיר בהקדם האפשרי", טען ראש העיר.

א. מה מציינות הנקודתיים בשורה הראשונה בקטע?

1. הדגשה.

2. ציטוט.

3. דיבור ישיר.

4. פירוט.

ב. מה מציינות המרכאות בשורה השניה בקטע?

1. ציטוט מטקסט אחר.

2. הבאת המילים המדויקות שמישהו אמר.

3. שימוש במילה במשמעות שונה מהמשמעות המקובלת.

4. סלנג, לשון דיבור.

פרק תרגול - מילים נרדפות

1. לפניכם חמישה משפטים. בכל משפט מודגשות שתי מילים. כתבו את המשפט מחדש והחליפו כל מילה מודגשת במילה נרדפת מתאימה.

א. השמש זרחה והאירה את השמיים כאשר צעדנו בשביל.

המשפט: _____

ב. הילדים נטלו ידיים בברז, התיישבו בכיסאות והחלו לשיר.

המשפט: _____

ג. שרון הבריא ממחלתו ולמחרת כבר טיפס על העץ שבחצר.

המשפט: _____

ד. המבחר של הירקות בחנות היה עצום ולכן קנינו רבים מהם.

המשפט: _____

ה. הילדים שוחחו האחד עם השני ולא שמו לב שהזמן חולף.

המשפט: _____

2. לפניכם פסוקים מהתנ"ך ובהם מילים מודגשות. ליד כל משפט מופיע מקום בו תרשמו מילה נרדפת למילה המודגשת.

א. "טָרַם כָּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת".

(בראשית, פרק כ"ד, פסוק ט"ו)

ב. "הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ אֲשֶׁר אֲנִי, שׁוֹכֵן בְּתוֹכָהּ".

(במדבר, פרק ל"ה, פסוק ל"ד)

ג. "וְהִדְגָה אֲשֶׁר-בִּיָּאֵר מִתָּה וַיִּבְאֵשׁ הָיָאֵר".

(שמות, פרק ז', פסוק כ"א)

ד. "וַיִּקְמוּ כָל-בְּנֵי הַמִּלָּךְ וַיִּרְכְּבוּ אִישׁ עַל פֶּרְדּוֹ וַיִּנּוּסוּ".

(שמואל ב', פרק י"ג, פסוק כ"ט)

ה. "קַח מִטֶּדֶד וַיִּטֶּה זָדָד עַל מַיְמֵי מְצָרִים עַל נְהַרְתָּם עַל

יְאֲרִיהֶם וְעַל אֲגַמִּיהֶם וְעַל כָּל מְקוֹה מַיְמֵיהֶם".

(שמות, פרק ז', פסוק י"ט)

ו. "וַתֹּאמֶר דָּלִילָה אֶל-שְׂמִשׁוֹן הִנֵּה הִתְלַתְּ בִּי וַתַּדְבֵּר אֵלַי פְּזָבִים"

(שופטים, פרק ט"ז, פסוק י')

3. לפניכם קטע קצר ובו מילים מודגשות:

בקצה הכפר, אחרי שְׂדֵרָה ארוכה של אילנות, יש אזור מְזוּהָם שבו התושבים משליכים את הפסולת שלהם. כאשר מישהו מתקרב לשם, עליו לסתום את אָפוֹ בגלל הצְחָנָה הנוראית.

א. עבור כל מילה מודגשת רשמו מילה נרדפת המתאימה לה:

שדרה: _____ אילנות: _____ מְזוּהָם: _____

משליכים: _____ פסולת: _____ לסתום: _____

אפו: _____ צחנה: _____

ב. עבור כל מילה רשמו משלכם שמשמעותה הפוכה למשמעות המילה המופיעה:

ארוכה: _____ מתקרב: _____

מְזוּהָם: _____ לסתום: _____

4. (*) לפניכם שני קטעי קריאה. ל-8 מילים מקטע א' יש מילים נרדפות בקטע ב'. רשמו בתחתית הדף את זוגות המילים הנפרדות.

קטע א'

רביד הוא תלמיד תיכון שעובד בחנות בגדים. יום יום מגיע רביד בזמן לעבודה ומשתדל להעניק ללקוחות את השירות הטוב ביותר. בימים הראשונים בהם עבד בחנות, היה מנהל החנות מאזין לשיחות שלו עם הלקוחות כדי לבדוק שאינו עושה טעויות ושאינו מבלבל את הלקוחות. המנהל היה מאוד מרוצה מרביד ואמר לו שהוא כמו "מתנה משמיים".

קטע ב'

שי לומד בכיתה שיעל מחנכת. לאחרונה, יעל שמה לב ששי קצת עצוב ואינו מרוכז בשיעורים, ולכן החליטה לשוחח איתו על הנושא. היא ניגשה אליו אחרי שיעור מלאכה ופנתה אליו.

"שי, חשוב לי שתדע שאני מרגישה שמהו השתנה לאחרונה. אני רוצה לתת לך מספר דוגמאות כדי שתבין למה אני מתכוונת: הלבוש שלך מרושל, אתה יושב בכיתה אך לא מקשיב ולשיעור ולא מתאמץ להבין את החומר, אתה עושה במבחנים שגיאות מטופשות גם בנושאים שאתה יודע היטב. אני רוצה לבחון אתכם בשבוע הבא, וחשוב לי שתהיה מרוכז ושתצליח".

- זוג 1: _____ , _____
- זוג 2: _____ , _____
- זוג 3: _____ , _____
- זוג 4: _____ , _____
- זוג 5: _____ , _____
- זוג 6: _____ , _____
- זוג 7: _____ , _____
- זוג 8: _____ , _____

פרק תרגול - הבנה מתוך הקשר

1. לפניכם קטע קריאה ובו מודגשים ארבעה ביטויים:

מאז הייתה ילדה, **מְשֵׁאת נִפְשָׁה** של ספיר הייתה להצטרף לנבחרת ישראל בשחייה. השחייה הייתה חשובה לה מאוד והיא הייתה מדמינת את עצמה מנצחת בתחרויות, וזוכה בתשבחות מהקהל ומהמתחרים האחרים. היא אף **רָאְתָה בְּעֵינֵי רוּחָהּ** כיצד היא זוכה במדליה באולימפיאדה וממלאת את לב הוריה בגאווה. ככל שהשקיעה יותר באימוני השחייה, התקצר הזמן שהשקיעה בבית הספר וציוניה החלו לרדת. יום אחד, הגיעה ספיר הביתה וסיפרה להוריה שנכשלה בשני מבחנים. הוריה התאכזבו ואמרו לה שהם יודעים שהשחייה חשובה לה מאוד אך גם הלימודים חשובים, ולכן הם אינם מתכוונים **לְעֵבֹר לְסֵדֶר הַיּוֹם** בעניין זה. לאחר השיחה, אמרה לה אמא: "ספיר, את צריכה לשקול **בְּכוֹבֵד רֵאשׁ** איך לשלב בין השחייה והלימודים, כי הדרך שתבחרי לעצמך תשפיע מאוד על העתיד שלך בשני התחומים".

א. משמעות הביטוי **מְשֵׁאת נִפְשָׁה** היא:

1. גאווה 2. פחד 3. משאלה 4. דמיון

ב. משמעות הביטוי **רָאְתָה בְּעֵינֵי רוּחָהּ** היא:

1. ויתרה 2. סיפרה 3. דמינה 4. חיפשה

ג. משמעות הביטוי **לְעֵבֹר לְסֵדֶר הַיּוֹם** היא:

1. להתעסק 2. להספיק 3. לטפל 4. לוותר

ד. משמעות הביטוי **בְּכוֹבֵד רֵאשׁ** היא:

1. בפשטות 2. ברצינות 3. במהירות 4. בגאווה

2. לפניכם קטע קריאה מהנאום שנשא ראש הממשלה יצחק רבין במעמד החתימה על הסכם השלום בין ישראל לירדן (1994):

"אני מביט סביבי מן הבימה הזו אל הערבה ואני רואה מדבר צְחִיחַ בצד הירדני ובצד הישראלי. אין כמעט חיים כאן, אין מים, אין באר, רק מוקשים. כאלה היו היחסים של ישראל וירדן ב-47 השנים האחרונות: מדבר צְחִיחַ. אף לא עלה ירוק אחד. לא עץ, גם לא פרח. היה צורך בהחלטה נועזת, לפעמים תוך חֲרִיקַת שִׁינָיִים, כדי להתגבר על היובש הזה, על הצחיחות שבין שני העמים, על המוקשים".

א. משמעות המילה צְחִיחַ היא:

1. נקי 2. צהבהב 3. יבש 4. מטונף

ב. משמעות הביטוי חֲרִיקַת שִׁינָיִים היא:

1. אומץ 2. קושי 3. איטיות 4. ניצחון

3. לפניכם קטע קריאה:

שגיא הוא ילד יָהִיר, בכל פעם שהוא מקבל ציון גבוה במבחן או מנצח במשחק כדורגל הוא מזכיר את זה שוב ושוב לילדים בכיתה. הילדים בכיתה, במיוחד אלה המקבלים ציונים נמוכים משלו ומפסידים לו במשחקי כדורגל, לא אוהבים שהוא מספר על ההצלחות שלו כל הזמן וחלקם מתרחקים ממנו. סיגל, מחנכת הכיתה פנתה לשגיא ואמרה לו: "שגיא, אני שמחה שאתה מצליח במבחנים ומנצח במשחקים, אך אתה משבח את עצמך יותר מדי בפני הילדים האחרים וזה מכעיס אותם. אתה צריך קצת עֲנָוָה. אין צורך לְהַעֲלוֹת עַל נִס כֹּל הישג". שגיא האזין לסיגל והחליט לְאַמֵץ את הצעתה ולשנות את דרכו.

א. משמעות הביטוי יָהִיר היא:

1. שחצן 2. בהיר 3. רציני 4. חברותי

ב. משמעות הביטוי עֲנָוָה היא:

1. שלוה 2. תחרותיות 3. צניעות 4. רצינות

ג. משמעות הביטוי לְהַעֲלוֹת עַל נִס היא:

1. לרשום 2. להלל 3. לשכוח 4. להביע ביקורת

ד. במשפט "החליט לְאַמֵץ את הצעתה", משמעות המילה לְאַמֵץ היא:

1. לדחות 2. לאהוב 3. לקבל 4. לחבק

ה. במשפט "לשנות את דרכו", משמעות המילה דרכו היא:

1. הצלחתו 2. נצחונו 3. התנהגותו 4. הביקורת שלו

תשובות - פרק תרגול - סימני פיסוק

- (1) 4.
 (2) . ! , ? , ? , . , ? , . , ? , . , ! , .
 (3) 4.
 (4) . ! , ? , . , ? , . , . , .
 (5) 3.
 (6) א. 4. ב. 2.

תשובות - פרק תרגול - מילים נרדפות

- (1) א. החמה זרחה והאירה את השמיים כאשר **פסענו** / הלכנו בשביל.
 ב. הילדים **שטפו** / רחצו ידיים בברז, התיישבו בכיסאות והחלו **לזמר** / **לפזם**.
 ג. שרון החלים / התאושש ממחלתו ולמחרת כבר טיפס על האילן שבחצר.
 ד. המבחר של הירקות בחנות היה **ענק** / **רחב** / **גדול** ולכן **רכשנו** רבים מהם.
 ה. הילדים **דיברו** / **התדיינו** האחד עם השני ולא שמו לב שהזמן **עובר** / **טס** / **רץ**.
 (2) א. סיים / גמר. ב. גר / מתגורר / דר / נמצא. ג. יסריח / יצחין. ד. יברחו / ימלטו.
 ה. מאגר. ו. שקרים / רמאות.
 (3) א. **שדרה**: שורה / טור. **אילנות**: עצים. **מזוהם**: מלוכלך / מטונף. **משליכים**: זורקים.
פסולת: אשפה / פסולת / לכלוך / זוהמה. **לסתום**: לסגור / לחסום / לאטום.
אפו: חוטמו. **צחנה**: סירחון.
 ב. **ארוכה**: קצרה. **מתקרב**: מתרחק. **מזוהם**: מטוהר / נקי. **לסתום**: לפרוץ, לפתוח.
 (4) זוג 1: בגדים, לבוש זוג 2: משתדל, מתאמץ
 זוג 3: עבודה, מלאכה זוג 4: מאזין, מקשיב
 זוג 5: להעניק, לתת זוג 6: טעויות, שגיאות
 זוג 7: מתנה, שי זוג 8: לבדוק, לבחון

תשובות - פרק תרגול - הבנה מתוך הקשר

- (1) א. 3. ב. 3. ג. 4. ד. 2.
 (2) א. 3. ב. 2.
 (3) א. 1. ב. 3. ג. 2. ד. 3. ה. 3.